

Adriana Pena

**IMPREVIZIUNEA ÎN CONTRACTUL
DE CREDIT BANCAR**

Adriana Pena

**IMPREVIZIUNEA
ÎN CONTRACTELE DE CREDIT**

Universul Juridic
București
-2022-

1. Asumarea riscului valutar de către debitor. Sarcina probei. Limitele efectului devolutiv al apelului. Respingerea acțiunii

Legea nr. 77/2016, art. 4

Asumarea riscului valutar de către debitor are valoarea unei clauze de asumare a riscului schimbării împrejurărilor, blocând astfel aplicarea impreviziunii, indiferent de amploarea riscului survenit. O impreviziune aplicabilă ope legis deformează condițiile impreviziunii, în acest sens fiind Deciziile nr. 623/2016 și nr. 62/2017 ale Curții Constituționale. Doar creșterea cursului euro nu poate conduce la adaptarea contractului în beneficiul consumatorilor. Reclamantul a primit creditul în euro, astfel că trebuie să înapoieze aceeași cantitate de euro împrumutată. Modul în care debitorul procură valuta este un aspect exterior contractului de credit.

Teoria impreviziunii atenuază caracterul obligatoriu al contractului, în măsura în care, pe perioada executării acestuia intervine o situație imprevizibilă, însă niciuna dintre părțile contractante nu abdică de la obligațiile care îi revin potrivit executării cu bună-credință a contractului. Prin urmare, în condițiile în care fluctuația valutară a fost moderată, în mod greșit instanța de apel a reținut faptul că aceasta constituie o situație de impreviziune contractuală.

*C. Ap. Brașov, s. civ., dec. nr. 94 din 2 martie 2022
(www.rejust.ro)*

Prin cererea înregistrată la Judecătoria Zărnești la data de 12 iulie 2017, reclamantul a solicitat în contradictoriu cu pârâta X. SA ca prin hotărârea ce se va pronunța să se constate: stingerea obligațiilor născute din contractul de credit și garanție nr. 105624 din 20 martie 2008, încheiat cu X. SA, garantat cu ipotecă instituită în favoarea creditoarei asupra imobilului nr. (...), jud. Constanța, având nr. cad. 504/49, înscris în CF nr. 8541 a localității Constanța, și să fie obligată pârâta să elibereze

actul care atestă faptul că a operat în contabilitatea proprie stingerea în integralitate a datoriilor izvorâte din contractul de facilitare de credit și garanție.

Prin cererea din 27 octombrie 2017, reclamantul a precizat că înțelege să cheme în judecată alături de pârâta X. SA și pe pârâta C.E.B. SA.

Judecătoria Zărnești a respins acțiunea formulată de reclamant, reținându-se, în esență, că acesta nu a invocat imposibilitatea executării în continuare a creanței, ci a susținut doar îndeplinirea formală a dispozițiilor art. 4 alin. (1) din Legea nr. 77/2016, în cauză nefiind îndeplinite cerințele impreviziunii.

Tribunalul a admis apelul declarat de apelantul-reclamant, a admis cererea, a constatat stinse obligațiile născute din contractul de credit și de garanție nr. 105624 din 20 martie 2008, garantat cu ipoteca instituită în favoarea creditoarei asupra imobilului apartament situat în Municipiul Constanța, a dispus transmiterea dreptului de proprietate către pârâtă și a obligat pârâta să elibereze reclamantului actul care atestă stingerea în integralitate a datoriilor izvorâte din contractul de facilitare de credit și garanție nr. 105624 din 20 martie 2008.

Pentru a pronunța această soluție, tribunalul a reținut că prin creșterea cursului euro de la data încheierii contractului de credit – în 2008 – și până la data notificării – în 2016 – cu 21% sunt întrunite cerințele impreviziunii, creditoarea nefăcând dovada contrară susținerilor reclamantului.

Împotriva deciziei a declarat recurs pârâta X. SA, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

Recursul este fondat.

Instanța de apel a schimbat hotărârea instanței de fond, reținând că sunt îndeplinite condițiile dării în plată pentru imobilul ce a format obiectul garanției la contractul de credit încheiat de părți.

Prin motivele de recurs, pârâta-creditoare a arătat că în mod greșit s-a aplicat legea, nefiind îndeplinite condițiile de dare în plată a imobilului din litigiu.

Motivul de casare ce se referă la încălcarea prevederilor art. 249 C. pr. civ. privind sarcina probei este întemeiat, având în vedere că acțiunea a fost promovată de către reclamantul debitor în condițiile art. 8

alin. (5) și urm. din Legea nr. 77/2016, și nu de către părâta creditoare, nefiind formulată o contestație în sensul art. 7 din Legea nr. 77/2016, astfel că sarcina probei aparține reclamantului debitor, și nu părâtei creditoare, cum greșit a reținut instanța de apel.

În privința încălcării prevederilor art. 477-478 C. pr. civ. privind limitele efectului devolutiv al apelului, criticile recurentei creditoare sunt întemeiate, având în vedere că aspectele legate de modificarea procentului de dobândă nu au constituit împrejurări invocate de apelantul-reclamant în justificarea condițiilor impreviziunii, motivele acestuia fiind legate doar de creșterea cursului valutar al monedei euro și de situația sa patrimonială și personală.

Prin urmare, analizarea fluctuației dobânzii contractuale nu poate fi reținută ca motiv de impreviziune, cu atât mai mult cu cât din graficul prezentat de recurenta creditoare rezultă că ulterior primului an de creditare dobânda contractuală s-a diminuat în favoarea reclamantului debitor de la 7% la 5,120%.

Motivele de recurs întemeiate pe dispozițiile art. 488 pct. 8 C. pr. civ. repun în discuție modul de aplicare a teoriei impreviziunii în cazul procedurii de dare în plată prevăzute de art. 4 alin. (1) din Legea nr. 77/2016 prin raportare la dispozițiile Codului civil și la interpretările cuprinse în Deciziile Curții Constituționale nr. 623/2016 și nr. 62/2017.

Prin motivele de recurs nu s-a contestat starea de fapt reținută de instanța de apel cu privire la încheierea contractului de credit în moneda euro și la creșterea cursului de schimb valutar pe perioada derulării contractului cu 21% față de data încheierii contractului (o perioadă de 9 ani), fiind invocate doar aspecte privind interpretarea dată de instanța de apel cu privire la condițiile impreviziunii.

Analizarea dispozițiilor art. 970 C. civ. 1864 privind executarea cu bună-credință a convențiilor, ale art. 1584 C. civ. 1864 privind principiul nominalismului monetar – care obligă împrumutatul să restituie aceeași sumă nominală indiferent de variațiile cursului de schimb – și ale art. 1577 din același cod, prin care riscurile sunt suportate de împrumutat, implică verificarea condițiilor în care impreviziunea a fost invocată în legătură cu deprecierea cursului valutar pe durata contractului.

Sușinerile recurente-creditoare sunt corecte, în sensul că fluctuația moderată a cursului valutar nu se încadrează în noțiunea de risc

supraadăugat, deprecierea monedei naționale în raport cu moneda euro nefiind un eveniment imprevizibil, în contextul în care creșterea valutară a fost constantă pe parcursul derulării contractului și putea fi prevăzută de părțile contractante. În acest sens, Curte Constituțională a reținut că diferențele de curs valutar apărute pe perioada de executare a contractului reprezintă un factor generator al impreviziunii, rămânând însă de analizat consistența valorică și persistența în timp a acestor fluctuații de curs în economia contractului. Astfel, diferențele de curs valutar de o anumită amploare, sub aspectul cuantumului și întinderii în timp, pot constitui, în sine, o situație de impreviziune, pentru că la momentul contractării creditului, deși părțile au avut în vedere o anumită fluctuație valutară inerentă oricărui contract convenit în monedă străină, nu se poate afirma cu drept temei că riscul astfel acceptat a depășit ceea ce este rezonabil.

Însă, în cazul contractului din litigiu rezultă că pe parcursul derulării acestuia nu au apărut diferențe de curs valutar de o consistență valorică majoră și care să fi persistat pe timp îndelungat, fiind vorba de simple fluctuații inerente riscului valutar care au fost acceptate la momentul contractării creditului și care ar fi putut fi prevăzute anticipat de debitor.

Potrivit Deciziei nr. 623/2018 a Curții Constituționale, impreviziunea constituie doar o excepție de la principiul autonomiei de voință a părților, iar adoptarea Legii nr. 77/2016 a fost determinată de ideea de echitate și împărțirea riscurilor contractuale în executarea contractului de credit, aspect ce implică o conciliere față de principiul *pacta sunt servanda*. Teoria impreviziunii atenuază caracterul obligatoriu al contractului, în măsura în care, pe perioada executării acestuia intervine o situație imprevizibilă, însă niciuna dintre părțile contractante nu abdică de la obligațiile care îi revin potrivit executării cu bună-credință a contractului.

Prin urmare, în condițiile în care fluctuația valutară a fost moderată, în mod greșit instanța de apel a reținut faptul că aceasta constituie o situație de impreviziune contractuală, neîndeplinirea obligațiilor contractuale de către reclamant nefiind consecința directă a creșterii cursului valutar, ci consecința situației personale patrimoniale a debitorului. Or, argumentele legate de situația personală a debitorului cu referire la situația familială actuală, la veniturile obținute pe parcursul derulării contractului și la executarea silită imobiliară a imobilului nu prezintă

relevantă în condițiile în care, potrivit Deciziei nr. 731/2019 a Curții Constituționale, ideea de ruină (iminentă) a debitorului se analizează din perspectiva raportului contractual existent între cele două părți, în sensul că această apreciere nu vizează evoluția/fluctuația situației financiare/materiale a debitorului ulterioară încheierii contractului de credit, ci are în vedere, în mod exclusiv, disproporția și dezechilibrul survenite ca urmare a materializării riscului supraadăugat.

S-a precizat prin decizia anterior menționată că „echilibrul contractual în ipoteza contractului de credit nu se determină prin raportare la întregul patrimoniu al debitorului sau la posibilitățile sale financiare de rambursare a împrumutului, ci prin raportare strictă la conținutul clauzelor contractuale. Astfel, materializarea riscului supraadăugat are un efect direct asupra acestor clauze și, în consecință, generează în mod automat dezechilibrul contractual.” În acest sens, s-a reținut prin Decizia nr. 731/2019 pronunțată de Curtea Constituțională că „impreviziunea implică o abatere majoră de la situația avută în vedere la încheierea contractului, ea reflectă o situație continuă, cu o amploare deosebită, ce afectează utilitatea socială a contractului și care se exprimă în ideea de ruină contractuală”. De asemenea, prin Decizia nr. 623/2018 a Curții Constituționale s-a stabilit că ruina debitorului este o noțiune cu o sferă de cuprindere mai largă, iar ruina contractuală face parte din aceasta. Ruina contractuală a debitorului trebuie analizată numai din punctul de vedere al raportului contractual existent între cele două părți, în sensul că această apreciere nu vizează evoluția/fluctuația situației financiare/materiale a debitorului, ulterioară încheierii contractului de credit, ci are în vedere, în mod exclusiv, disproporția și dezechilibrul survenite ca urmare a materializării riscului supraadăugat. În consecință, impreviziunea în contracte nu are elemente de contingentă cu situația economico-financiară a debitorului, ea se circumscrie exclusiv echilibrului dintre prestațiile contractuale ale părților, susținerile recurenței pârâte fiind întemeiate sub acest aspect.

Raportat la toate aceste considerente, Curtea urmează să admită recursul declarat de pârâta creditoare, să caseze hotărârea tribunalului și, rejudecând cauza, urmează să respingă apelul formulat de reclamantul-debitor cu consecința păstrării hotărârii instanței de fond, în sensul respingerii acțiunii formulate.

■ NOTĂ:

Printre fundamentele teoriei impreviziunii se numără și principiul ocrotirii buneicredințe și a echității care exprimă cerința ca interesele celor ce participă cu bunăcredință la raporturile juridice civile, să fie temeinic protegute față de cele ale participanților de reacredință, care vor fi sancționați pentru conduita lor necorespunzătoare.

2. Contestație formulată de creditor împotriva notificării de dare în plată. Acțiune formulată de debitor având ca obiect stingerea datoriei reziduale izvorâtă din contractul de credit bancar. Autoritate de lucru judecat

Legea nr. 77/2016, art. 8

Nu se poate proceda la o nouă analiză a existenței cazului de impreviziune în contextul în care aceasta a fost deja analizată în cadrul contestației la notificarea de dare în plată.

*C. Ap. Galați, s. a II-a civ., dec. nr. 277 din 24 noiembrie 2021
(www.rejust.ro)*

La data de 26 ianuarie 2018 reclamantul a solicitat, în contradictoriu cu B. SA, în temeiul dispozițiilor art. 8 din Legea nr. 77/2016, constatarea stingerii obligațiilor născute din contractul de credit bancar pentru persoane fizice încheiat la data de 26 iunie 2008.

Prima instanță a respins excepția lipsei coparticipării procesuale, ca neîntemeiată; a admis cererea formulată de reclamant în contradictoriu cu pârâta; a constatat stinsă datoria izvorâtă din contractul de credit bancar pentru persoane fizice încheiat la data de 26 iunie 2008; (...).

Tribunalul Galați a admis apelul formulat de apelanta-pârâtă B. SA, a schimbat în tot sentința civilă apelată și, în rejudecare, a respins cererea de chemare în judecată, ca neîntemeiată.